

Research Paper

Comparative Analysis of Iranian Cities with Emphasis on Child-Friendly City The case of Tehran and Isfahan metropolises

Romina Alami ^a , Jamile Tavakolinia ^b , Hasan Mohammadian Mosammam ^c

^a. Department of Human Geography and Science, Faculty of Earth Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

Email: rominaalami77@gmail.com

^b. (Corresponding Author) Department of Human Geography and Science, Faculty of Earth Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

Email: J_Tavakolinia@sbu.ac.ir

^c. Department of Human Geography and Science, Faculty of Earth Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

Email: mosammam2@yahoo.com

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Child friendly city,
Tehran metropolis,
Isfahan metropolis,
Mann-Whitney test.

As a part of the human society, children have formed the future generation of every country, and the child's interaction with the surrounding environment requires his physical and mental development. Therefore, it is important to pay attention to the environment that promotes mental and physical development of the child. In order to check the suitable environment for children, the initiative of the child-friendly city has been taken into consideration. The general purpose of this research is to improve the status of two cities from the perspective of a child-friendly city and to identify the appropriate indicators of a child-friendly city and to make a comparative comparison in the two metropolises of Tehran and Isfahan. The current research is developmental in terms of the combined method and in terms of the goal, and it is based on library and documentary studies, field surveys and interviews. Yeoman-Whitney test was used to analyze the indicators. The results of the evaluation show that in the comparison of the two cities of Tehran and Isfahan in terms of the examined indicators (social and physical, economic, environmental, urban management and leisure), Tehran city in the variable of safety and protection with an average of 3.09 and Isfahan city in Participation and citizenship variables with an average of 3.22 have a favorable level. Although Tehran is in a better condition compared to Isfahan in other indicators, in general, both cities are far apart in terms of standard indicators, and suggestions have been made in this regard.

Article History:

Received:

24 August 2023

Received in revised form:

26 November 2023

Accepted:

29 December 2023

Available online:

30 January 2024

pp. 103-118

Citation: Alami, R., Tavakolinia, J., & Mohammadian, H. (2023). Comparative Analysis of Iranian Cities with Emphasis on Child-Friendly City The case of Tehran and Isfahan metropolises. *Geographical planning of space quarterly journal*, 13 (4), 103-118.

 <http://doi.org/10.30488/GPS.2024.430897.3704>

© The Author(s)

Publisher: Golestan University Press

This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

As a part of human society, children have an irreplaceable role in creating the future, and the child's interaction with the surrounding environment is of particular importance due to its correlation with their physical and mental development. Therefore, an environment that can provide mental and physical development of children is important. The initiative of child-friendly cities has provided an opportunity to reduce socio-economic inequalities by identifying and addressing the needs of children and poor and marginalized households. In the light of this initiative, many officials and managers in northern and southern cities are trying to transform their cities into child-friendly spaces and have achieved success in this regard. In line with these changes in vision and efforts, attention to the issue of a child-friendly city took on more serious dimensions in our country in the 1980s. In 2016, the government of the Islamic Republic of Iran committed to the United Nations Children's Fund, so that the city of Tehran joins the plan of child-friendly cities. The city of Isfahan is also one of the pioneer cities in the field of the child-friendly city initiative, which has been seeking to create a child-friendly environment based on international standards since 2006. Despite these efforts, there are still many problems in the city of Tehran and Isfahan in the field of achieving child-friendly spaces, and many urban spaces in these two cities not only make it impossible for children to have free and independent access to services and facilities, but also the possibility of attending Space and participation in urban management and planning processes are also very limited.

According to the characteristics of the studied cities and also the comparison of these two cities, the questions investigated in this research are: 1-Which of the cities of Tehran and Isfahan has performed better in relation to the realization of a child-friendly city? 2- What are the implementation solutions to improve the status of Isfahan

and Tehran from the point of view of child-friendly cities?

Methodology

The current research is developmental in terms of the combined method and in terms of the goal. The data collection was done based on documentary methods, interviews and questionnaires. Based on the UNICEF standard, the indicators are divided into indicators of play and leisure, participation and citizenship, safety and protection, health and social services, educational resources and home environment. According to the population of children in each city, the total population of Isfahan is 1951996 and Tehran is 13,267,637. The number of children in Isfahan is 0.258% and Tehran is 0.239%. The sample size is determined using Cochran's formula and with a 95% confidence factor. Each of the metropolises of Tehran and Isfahan, there were 380 and 285 people, respectively. The questionnaires were randomly sampled, the items were scored based on the Likert scale, and the validity of the research was based on construct validity.

Results and discussion

The inferential analysis of the present research has shown that in the two metropolises of Tehran and Isfahan, these two metropolises are increasingly approaching the initiative of the child-friendly city, but they have acted differently from each other under the influence of the conditions and background of each metropolis. The best level that has a higher average score among the indicators in the two cities is the index of participation and citizenship, but in Isfahan city it is better than Tehran and is at a favorable level, and after that is the index of safety and security, which in the studied cities in the city Tehran has a favorable level.

As can be seen in the table below, the average of Tehran city is 2.66 and Isfahan city is 2.55 in terms of child-friendly city. Tehran has a higher total score than Isfahan and is more favorable than Isfahan, but still as a city that fulfills all the conditions of a child-friendly city. It has not complied with

all the indicators.

Conclusion

The city of Isfahan lacks suitable infrastructure for children to play in public places, especially in large parks such as Si-se-Pol and Khajo in Isfahan. that for the participation of children in urban planning about their rights and participating in festivals in both cities, complete and weak information has been done and most children do not participate in festivals.

In the city of Isfahan, mother and child houses have not been established in terminals or metro stations, and special spaces for breastfeeding have not been installed in public places.

In the field of educational resources, in the schools of both cities, there is no training in the direction of the labor market, as well as technical training in the future and planning for it, and children are less familiar with their career field and interests in the future.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

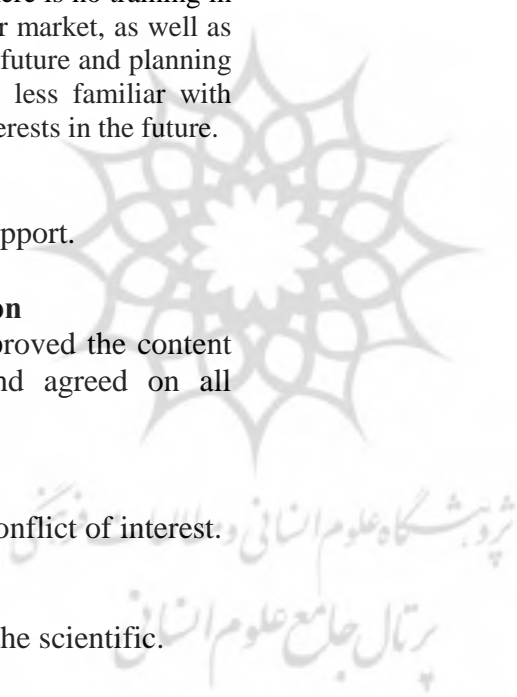
All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific.

تحلیل تطبیقی شهرهای ایران با تأکید بر شهر دوستدار کودک مطالعه موردی: کلان‌شهرهای تهران و اصفهان*

رومینا اعلمی^۱، جمیله توکلی‌نیا^۲ ✉، حسن محمدیان مصمم^۳

۱- گروه جغرافیای انسانی و آمایش، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. Email: rominaalami77@gmail.com

۲- نویسنده مسئول، گروه جغرافیای انسانی و آمایش، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. Email: J_Tavakolinia@sbu.ac.ir

۳- گروه جغرافیای انسانی و آمایش، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. Email: mosammam2@yahoo.com

اطلاعات مقاله

چکیده

واژگان کلیدی:

شهر دوستدار کودک،
آزمون یو-من-ویتنی،
کلان‌شهر تهران،
کلان‌شهر اصفهان.

کودکان به‌عنوان بخشی از جامعه بشری نسل آینده هر کشوری را شکل داده‌اند و تعامل کودک با محیط پیرامون نیازمند رشد جسمانی و ذهنی اوست. بنابراین توجه به محیطی که باعث رشد ذهنی و جسمانی کودک شود حائز اهمیت است. به‌منظور بررسی محیط مناسب برای کودکان ابتکار شهر دوستدار کودک موردتوجه قرار گرفته است. هدف کلی این پژوهش ارتقای وضعیت دو شهر از منظر شهر دوستدار کودک و شناسایی شاخص‌های مناسب شهر دوستدار کودک و مقایسه تطبیقی در دو کلان‌شهر تهران و اصفهان است. پژوهش حاضر به لحاظ روش ترکیبی و به لحاظ هدف، توسعه‌ای است و مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی، بررسی‌های میدانی و مصاحبه بوده است جامعه آماری کودکان ۱ تا ۱۵ سال است که حجم نمونه در دو کلان‌شهر ۳۸۰ نمونه تعیین شده است. جهت تجزیه و تحلیل شاخص‌ها از آزمون یو-من-ویتنی استفاده شده است. نتایج ارزیابی نشان می‌دهد در مقایسه دو شهر تهران و اصفهان از نظر شاخص‌های موردبررسی (اجتماعی و کالبدی، اقتصادی، زیست‌محیطی، مدیریت شهری و اوقات فراغت) شهر تهران در متغیر ایمنی و حفاظت با میانگین ۳/۰۹ و شهر اصفهان در متغیر مشارکت و شهروندی با میانگین ۳/۲۲ دارای سطح مطلوب‌اند. یافته‌ها حاکی از آن است که تهران در سایر شاخص‌ها در مقایسه با اصفهان در وضعیت مناسب‌تری قرار دارد ولی به‌طور کلی هر دو شهر از نظر شاخص‌های استاندارد فاصله دارند.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۲/۰۶/۰۲

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۲/۰۹/۰۵

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۲/۱۰/۰۸

تاریخ چاپ:

۱۴۰۲/۱۱/۱۰

صص. ۱۱۸-۱۰۳

استناد: اعلمی، رومینا؛ توکلی‌نیا، جمیله و محمدیان مصمم، حسن. (۱۴۰۲). تحلیل تطبیقی شهرهای ایران با تأکید بر شهر دوستدار کودک مطالعه موردی: کلان‌شهرهای تهران و اصفهان. *مجله آمایش جغرافیایی فضا*، ۱۳ (۴)، ۱۱۸-۱۰۳.

<http://doi.org/10.30488/GPS.2024.430897.3704>

ناشر: انتشارات دانشگاه گلستان

© نویسندگان

* این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد خانم رومینا اعلمی در رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری-آمایش شهری به راهنمایی نویسنده دوم و مشاوره نویسنده سوم در دانشکده علوم زمین دانشگاه شهید بهشتی می‌باشد.

مقدمه

کودکان نقشی بی‌بدیل در خلق آینده دارند و تعامل کودک با محیط پیرامون به دلیل همبستگی آن با رشد جسمی و ذهنی آن‌ها، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (UNICEF, 2020). در جوامع، توجه به کودکان و نیازهای اجتماعی آن‌ها از نیازهای معاصر در شهرها است. بیشتر فضاهای شهری به‌اندازه کافی مناسب برای کودکان و نوجوانان نیستند و اکثر شهرها به نیازهای کودکان و جنبه‌های روانی زندگی در شهرها توجه نمی‌کنند (زنگنه و همکاران، ۱۴۰۲). با توجه به اینکه بیش از نیمی از جمعیت جهان در شهرها زندگی می‌کنند و تا سال ۲۰۵۰ طبق پیش‌بینی‌های سازمان ملل، حدود ۶۸ درصد جمعیت جهان در مناطق شهری زندگی خواهند کرد (شهمیری و همکاران، ۱۴۰۱). حمایت از کودک فعالیتی است برای حمایت و تضمین حقوق کودکان برای توسعه و مشارکت بهینه برای حفظ کرامت انسانی به‌عنوان نوعی محافظت در برابر خشونت و تبعیض (Syafiuddin et al., 2021). از آنجا که کودکان حق دارند یک زندگی را اداره کنند، باید توسط والدین، جامعه و دولت تضمین، حمایت و اجرا شود (Ulfa & Setyoko, 2023). بنابراین محیطی که بتواند رشد ذهنی و جسمی کودکان را فراهم سازد حائز اهمیت است. چنین محیطی باید ایمنی را تضمین نموده، دسترسی به خدمات و تسهیلات را برای آن‌ها فراهم ساخته (غفاری و همکاران، ۱۳۹۰) و زمینه‌های درگیری و مشارکت کودکان در فرآیندهای اثرگذار بر زندگی آن‌ها را فراهم سازد. با این‌وجود در دنیای امروزی اغلب شهرها (به‌ویژه در شهرهای کشورهای جنوب) از این رسالت خود دور شده و کودکان در محیط‌های شلوغ، ناامن و آلوده زندگی نموده و به‌ندرت از امکانات و تسهیلات باکیفیت برای یادگیری، بازی و تفریح برخوردار هستند (Gökmen and Taşçi, 2016). در این راستا، برای گذار از این مسائل و چالش‌ها طی چند دهه گذشته ابتکار شهرهای دوستدار کودک^۱ موردتوجه قرار گرفته است. ابتکار شهرهای دوستدار کودک طرحی است که در آن نظرات، ایده‌های و حقوق و نگرانی‌های کودکان در برنامه‌ریزی‌ها، تصمیم‌گیری و اجرای سیاست‌ها نقش اساسی دارند (Alias et al., 2023). مرور ادبیات جهانی نشان می‌دهد که هدف شهر دوستدار کودک خلق فضای شهری ایمن، ایجاد دسترسی و توزیع عادلانه خدمات و تسهیلات، توسعه تعاملات و برخوردهای چهره به چهره، دربرگیرندگی و تحقق عدالت، ارتقای مشارکت و درگیری کودکان در شهر و فرآیندهای برنامه‌ریزی شهری، احترام به دیدگاه‌های کودکان، جلوگیری از تبعیض، تحقق حق به شهر کودکان، ارتقای سلامت ذهنی و بهروزی، نیل به اجتماعات نیرومندتر، ارتقای پایداری، تعامل و بینش اکولوژیکی محیط‌زیستی است. بسیاری از مسئولان و مدیران در شهرهای شمال و جنوب در پرتو این ابتکار در تکاپوی مبدل سازی شهرهای خود به فضاهای دوستدار کودک هستند و در این راستا موفقیت‌هایی کسب کرده‌اند (UNICEF, 2014). همسو با این تحولات بینشی و تکاپوها، در کشور ما نیز در دهه ۸۰ شمسی توجه به مسائله شهر دوستدار کودک ابعاد جدی‌تری به خود گرفت. در سال ۱۳۸۶ دولت جمهوری اسلامی ایران به صندوق حمایت از کودکان سازمان ملل متحد^۲ (یونیسف) متعهد شد تا شهر تهران به طرح شهرهای دوستدار کودک ملحق شود. برابر مفاد این الحاق شهرداری تهران برای هدایت پروژه شهر دوستدار کودک در شهرهای خاورمیانه و شمال آفریقا به‌عنوان دبیرخانه، قبول مسئولیت نمود و سرانجام این برنامه با کمی تأخیر در سال ۱۳۸۸ به تصویب شورای اسلامی شهر تهران رسید و شهر فعالیت خود را در راستای محقق شدن "شهر دوستدار کودک" آغاز کرد. شهر اصفهان نیز از شهرهای پیشگام در عرصه ابتکار شهر دوستدار کودک است که از سال ۱۳۸۶ به دنبال خلق فضای دوستدار کودک بر اساس استانداردهای جهانی است با وجود این تکاپوها، هنوز مسائل بسیاری در شهر تهران و اصفهان در عرصه نیل به فضاهای دوستدار کودک وجود دارد و بسیاری از فضاهای شهری این

1. Child Friendly Cities

2. UN

دو شهر نه تنها امکان دسترسی آزادانه و مستقل کودکان را به خدمات و تسهیلات غیرممکن ساخته بلکه امکان حضور در فضا و مشارکت در فرآیندهای مدیریت و برنامه‌ریزی شهری نیز بسیار محدود است. در این راستا مطالعه تطبیقی می‌تواند سودمند عمل کند. که از اهداف این پژوهش ارتقای وضعیت شهر تهران و اصفهان از منظر شهر دوستدار کودک و شناسایی شاخص‌های مناسب شهر دوستدار کودک با توجه به ویژگی‌های شهرهای مورد مطالعه و همچنین مقایسه تطبیقی این دو شهر است که سؤالات مورد بررسی این تحقیق ۱- کدامیک از شهرهای تهران و اصفهان در ارتباط با تحقق شهر دوستدار کودک بهتر عمل کرده است؟ ۲- راهکارهای اجرایی برای ارتقای وضعیت شهرهای اصفهان و تهران از منظر شهر دوستدار کودک چیست؟ است.

تاکنون پژوهش‌های متعددی در زمینه شهر دوستدار کودک انجام شده است که از جمله می‌توان به پژوهشی با عنوان شهرهای دوستدار کودک، امکانات، بودجه و مؤسسات قانونی مورد نیاز که در سال ۲۰۰۲ از سوی ریگیو^۱ انجام شده و این موضوع را روشن ساخته که کمیته شهری حقوق کودک، سیستم کاری خود را بر اساس چهار اصل مهم حقوق کودک بنیان نهاده است: ۱. عدم تبعیض ۲. بیشترین علایق کودکان ۳. حقوق زندگی و توسعه حداکثری ۴. احترام به دیدگاه کودکان. قنبری ازیرانی و همکاران در سال ۲۰۱۵، در مقاله‌ای با عنوان شناسایی محیط‌های دوستدار کودک در محلات فقیرنشین بررسی مکان‌های مورد علاقه کودکان نیز نشان داد که کودکان مکان‌های چالش‌انگیزتری را ترجیح داده‌اند. همچنین فضاهای انعطاف‌پذیر، موقعیت‌هایی با شانس یافتن دوستان جدید را مدنظر دارند. علاوه بر این، آن‌ها در محیط بازی خود عناصر طبیعی را دوست داشته‌اند. براون^۲ و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهش دیگری تحت عنوان شهر دوستدار کودک با تمرکز بر سلامت کودکان به این نتیجه رسید که نقش محیط در سلامت کودکان بسیار تأثیرگذار است در این راستا، شهر باید اطلاعات کافی راجع به عوامل تأثیرگذار بر سلامت کودکان داشته باشد و نحوه تعامل آن‌ها با محیط که موجب افزایش سلامتی آن‌ها شده است را به‌خوبی شناخته و در اولویت قرار داده‌اند. در داخل ایران تحقیقاتی در این زمینه انجام شده است از جمله منظر شهری دوستدار کودک با رویکردی منظرین مشارکت و نقش شهروندی کودکان را مبنا قرار داده و سه راهبرد توسعه زندگی پیاده، فعالیت در فضای جمعی شهری و طبیعت‌گرایی را در راستای افزایش نقش مشارکتی کودکان پیشنهاد داده است (رجبی و همکاران، ۱۳۹۲). بررسی ویژگی‌های منظر شهری از دیدگاه کودکان با توجه به رویکرد شهر دوستدار کودک به این نتیجه رسیده‌اند که توجه به شاخص‌های شهر دوستدار کودک در ارتباط با محیط‌های دوستدار کودک که با اهداف مشارکت کودکان و توجه به نیازهای آن‌ها همگام است که علاوه بر فراهم آوردن محیطی منطبق بر خواسته‌های کودکان، با تخصیص نقش اجتماعی برای کودکان، باعث افزایش آگاهی‌های اجتماعی و توسعه مشارکت واقعی و خالق در جامعه شود (کربلایی و غیاثوند، ۱۳۹۷). در تحقیقی دیگر با عنوان بررسی وضعیت شهر دوستدار کودک و ارتباط آن با شاخص‌های کیفیت، ایمنی و امنیت کاربری‌های مورد نیاز کودکان در شهر جهرم با هدف بررسی چالش‌های شهر دوستدار کودک و وضعیت آن و ارتباط با شاخص‌هایی چون امنیت و ایمنی و کیفیت کاربری‌های مورد نیاز در شهر جهرم به این نتیجه رسید که با میانگین $\frac{1}{2}$ وضعیت شهر دوستدار کودک در این شهر از سطح متوسط کمتر است و فضاهای مختلف برای کودکان از جمله آموزشی، تفریحی، بهداشتی، ورزشی و امنیتی با توجه به عدم نظرات کودکان طراحی شده است (ابهری و همکاران، ۱۴۰۰). در مطالعه‌ای دیگر با عنوان تحلیل شاخص‌های شهر دوستدار کودک در کلان‌شهر اهواز با هدف تحلیل شاخص‌های مناسب شهر دوستدار کودک در شهر اهواز به این نتیجه رسیدند که شاخص‌های مورد بررسی طبق تحلیل عاملی این شاخص‌ها با شهر دوستدار

1. Riggio

2. Brawen

کودک معنادار است و اولویت هر شاخص از نظر ساکنان در مناطق هشتگانه اهواز یکسان نبوده است (احمدوند و همکاران، ۱۴۰۱).

اکثر پژوهش‌های فوق به صورت تک‌بعدی (بر روی یک شاخص در سطح منطقه یا چند محله) پرداخته شده است اما تحقیق حاضر به بررسی نماگرهای شهر دوستدار کودک در تمامی شاخص‌های استاندارد بین دو کلان‌شهر بزرگ اصفهان و تهران بررسی شده است.

مبانی نظری

دیدگاه نظریه پردازان برنامه‌ریزی شهری و شهر دوستدار کودک

الف: جین جیکوبز

جیکوبز منتقد معماری و شهرسازی که نویسنده کتابی "تحت عنوان مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکا" است که تأثیر چشمگیری در ایالت متحده داشته است (شوای، ۱۳۸۴: ۳۶۷). جیکوبز توجه زیادی بر فعالیت‌ها، اختلاط کاربری‌ها (به لحاظ تنوع استفاده و تنوع سنی ابنیه)، نفوذپذیری و قابلیت دسترسی، اختلاط اجتماعی و انعطاف‌پذیری، بازی و فعالیت کودکان، سرزندگی و امنیت دارد (Jacobs، ۲۰۰۰: ۱۹). جیکوبز معتقد است که جمعیت زیادی از کودکان در محیط‌های نامطلوب کوچه‌ها و خیابان‌های شهرها به بازی و فعالیت می‌پردازند که منبع آلودگی‌های بهداشتی و اخلاقی است باید محیط‌های مناسب کودکان ایجاد شود و آن‌ها به درون پارک‌ها برای بازی و سرگرمی خود بروند در حقیقت آن‌ها به فضایی غیر از خانه نیاز دارند مکان‌هایی مانند پیاده‌روهای سرزنده و همسایگی‌های سالم (پاکزاد، ۱۳۸۹: ۱۳۶) جایی است که آن‌ها بتوانند مفهوم زندگی واقعی در یک کلان‌شهر را تجربه کنند (پاکزاد، ۱۳۸۹: ۱۳۶).

ب: لوکوربوزیه

به عقیده وی بررسی انسانی و عملکرد انسانی در طراحی شهرها به معنی تأمین نیازهای انسانی است. او می‌گوید: در شهرها باید از امکانات فراسنی محیا شود تا کودکان بتوانند با امنیت کامل در پارک‌ها بازی کنند و همچنین بزرگسالان نیز به تفریح خود سرگرم باشند و حمل‌ونقل نیز مزاحمتی ایجاد نکند. در حقیقت در طراحی وی فضاهای بازی و فضاهای سبز به میزان وسیعی در نظر گرفته شده است (مراد پور، ۱۳۹۵).

ج: کوین لینچ

وی به بررسی تصورات ذهنی شهروندان و بررسی کیفیت بصری مناظر شهری پرداخته است و کودکان را به عنوان عضوی کوچک که نیازمند داشتن تصویری واضح و خوانا از شهر و محل سکونت خود هستند پنداشته است (شوای، ۱۳۸۸: ۱۲). او همچنین معتقد است که کودکان بیش از آنکه در مدرسه بیاموزند در محیط خارج از مدرسه و در جامعه می‌آموزند که این نوع آموزش در شهرهای ما در حال نابودی است (کاشانی جو و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۴۳). که وی برای یک شهر خوب پنج معیار را معرفی کرده است:

الف. سرزندگی: یعنی اینکه تا چه اندازه شکل شهر حامل عملکردهای حیاتی، نیازهای بیولوژیکی و توانایی‌های انسان بوده که این یک معیار انسان‌محوری است.

ب. معنی: یعنی اینکه شهر تا چه اندازه به‌وضوح توانسته درک شود و ساکنین بتوانند در هر زمان و مکان آن را تجسم کنند و تا چه اندازه آن ساختار ذهنی با ارزش‌ها و مفاهیم جامعه در ارتباط است.

ج. تناسب: یعنی شکل و ظرافت فضاها، معابر و تجهیزات یک شهر تا چه اندازه با الگو و کمیت فعالیت‌هایی که مردم به آن اشتغال دارند منطبق است.

د. دسترسی: یکی از خصوصیات خوب شهرها دسترسی است که مردم بتوانند به راحتی به مکان‌های مختلف شهر اعم از: پارک‌ها، مراکز عمومی و آموزشی، اماکن تفریحی، مراکز خرید و... دسترسی پیدا کنند.
ه. نظارت و اختیار: یعنی استفاده و دسترسی به فضاها و فعالیت‌ها و ایجاد، تعمیر، اصلاح، مدیریت آن‌ها توسط کسانی که از آن‌ها استفاده کرده‌اند یا زندگی می‌کنند تا چه اندازه صورت گرفته است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ روش ترکیبی و به لحاظ هدف، توسعه‌ای است گردآوری داده‌ها بر اساس روش‌های اسنادی، مصاحبه و پرسشنامه انجام شده است. با توجه به مطالعات نظری و همچنین ساختار شهر دوستدار کودک و استانداردهای یونیسف برای در نظر گرفتن شهر مناسب کودکان شاخص‌ها انتخاب و به بررسی تمامی آن‌ها پرداخته شد تمامی معیارها به چند شاخص کلی تقسیم شده است بر اساس این چارچوب پرسشنامه ما به شاخص‌های بازی و اوقات فراغت، مشارکت و شهروندی، ایمنی و حفاظت، بهداشت و خدمات اجتماعی، منابع آموزشی و محیط خانه تقسیم شده است. هر شاخص دارای زیر معیارهای معینی هستند که ما با مطالعه آن‌ها به شناخت و بررسی اهداف نوشته شده در هر دو کلان‌شهر تهران و اصفهان پرداخته شده است. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات ابتدا با ضریب چولگی و کشیدگی^۱ فیشر نرمال و غیر نرمال بودن داده‌ها جهت تحلیل بررسی شد و با توجه به غیر نرمال بودن داده‌ها به دلیل اینکه مقدار sig کمتر از ۰,۰۵ بوده از آزمون یو من_ویتنی^۲ استفاده شده است. با توجه به جمعیت کودکان هر شهر تعیین حجم نمونه به کمک فرمول کوکران^۳ و با ضریب ۹۵٪ اطمینان در هر یک از کلان‌شهرهای تهران و اصفهان به ترتیب برابر با ۳۸۰ و ۲۸۵ نفر بوده است. پرسشگری به صورت آنلاین و حضوری از رنج سنی کودکان ۱ تا ۷ سال از طریق خانواده‌هایشان و از ۸ تا ۱۸ سال از خود آن‌ها پرسشگری انجام شده است که پرسشنامه‌ها اکثراً در مدارس پر شده است. امتیازدهی گویه‌های پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت چندگزینه‌ای انجام شده است، به گونه‌ای که گزینه کاملاً نادرست امتیاز ۱ و گزینه کاملاً درست امتیاز ۵ را به خود اختصاص داده‌اند. پایایی تحقیق بر اساس آلفای کرون باخ انجام شده که معادل ۰,۹۵ بوده که نشانده پایایی قابل قبول است. روایی تحقیق نیز بر اساس اعتبار محتوا که توسط اساتید فن و صاحب‌نظران در مورد موضوع تحقیق تأیید شده است و از اعتبار کافی برخوردار است. (جدول ۱)

جدول ۱. شاخص‌ها و زیرشاخص‌های مورد بررسی پژوهش

بعد	زیر معیار
بازی و اوقات فراغت	وجود مکانی امن و ایمن برای بازی کودکان در جامعه، زمان لازم برای استراحت و بازی، شرکت در جشنواره‌ها و جشن‌ها، ارتباط کودک با طبیعت، شرکت در فعالیت‌های غیر مدرسه، وجود پارک و تفرجگاه و وسایل بازی ایمن
مشارکت شهروندی	شرکت در پروژه برای تغییر جامعه، نقش آن‌ها در برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری، پرسیدن نظر آن‌ها در مورد جامعه، اطلاع از حقوق خود، دسترسی به اینترنت و ارتباط با جهان
ایمنی و حفاظت	ایمنی وسایل بازی در مکان عمومی، احساس امنیت از استفاده وسایل حمل‌ونقل، پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری بی‌خطر آن‌ها، گزارش آن‌ها در هنگام خطر، دانستن اینکه در هنگام خطر چه کنند، صحبت با آن‌ها در هنگام سوءظن، مراقبت‌های جایگزین جز محیط خانه
بهداشت و خدمات اجتماعی	دریافت مشاوره برای رشد و سلامت کودک، مراجعه به مرکزی برای درمان بیماری کودک، ثبت در سامانه ثبت‌احوال در بدو تولد، مکانی جهت مراقبت از آن‌ها در صورت نبود خانواده، دریافت به‌موقع واکسن، دریافت غذا

1. Skewness & Kurtosis
2. U-Mann-Whitney Test
3. Cochran formula

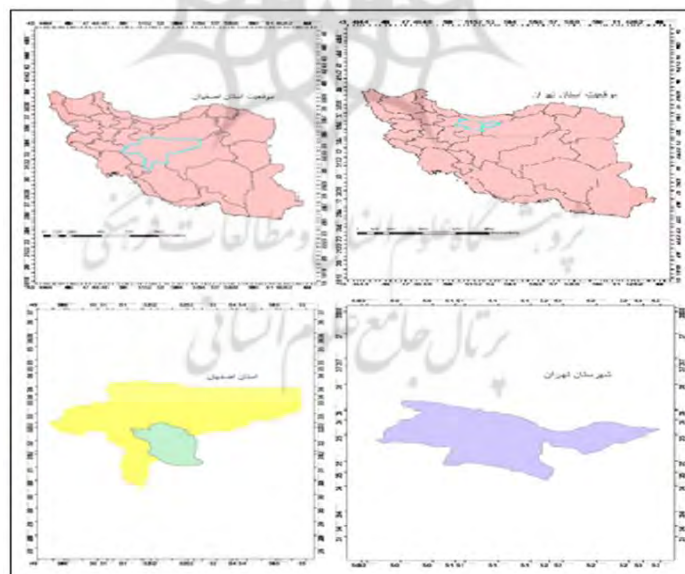
در صورت نداشتن، محل زندگی عاری از آلودگی‌ها	
دسترسی به مدارس دولتی و ثبت‌نام تمامی کودکان، برنامه زمانی مناسب مدارس، دریافت توجه کافی معلم، یادگیری در مورد سالم بودن و حقوق خود، بیان ایده‌ها، وقت کافی برای بازی و استراحت در مدرسه، دسترسی به سرویس بهداشتی تمیز در مدرسه، دسترسی به مدارس برای کودکان کم‌توان، آموزش در مورد کار آینده، تصمیم‌گیری در مورد مدرسه، استفاده از کتابخانه، رفتار یکسان با تمامی دانش‌آموزان، وجود مشاور در مدرسه	منابع آموزشی
آب کافی برای نوشیدن و شستن در خانه، دسترسی به توالت تمیز، تمیزی هوای منزل، احساس امنیت در خانه، فضای کافی محیط خانه	محیط خانه

محدوده مورد مطالعه

شهر اصفهان طبق سرشماری سال ۱۳۹۵ دارای جمعیت کل ۱۹۵۱۹۹۶ هزار نفر و تعداد جمعیت کودکان ۰/۳۵۸ است. شهر اصفهان در سال ۱۳۹۹ با حضور نماینده دفتر یونیسیف در ایران شهر اصفهان به‌عنوان شهر دوستدار کودک معرفی شد. این شهر با عضویت در شبکه جهانی ابتکار شهر دوستدار کودک یونیسیف به‌عنوان اولین کاندید دوستدار کودک در ایران معرفی شده است. شهردار اصفهان، هدف از عضویت در شهر دوستدار کودک را احساس امنیت و مسئولیت برای کودکان دانست و اعلام نمود: کودکان باید کارگذار حوزه توسعه پایدار باشند و به نیازهای اولیه دسترسی داشته باشند و همانند شرایط سنتی و فرهنگی کشور عمل کرده و نیازهای کودکان تأمین شود.

شهر تهران سرشماری سال ۱۳۹۵ بالغ بر ۱۳،۲۶۷،۶۳۷ نفر بوده است که ۱۲،۴۵۲،۲۳۰ در نقاط شهری و ۸۱۴،۶۹۸ در نقاط روستایی ساکن هستند. و تعداد جمعیت کودکان ۰،۲۳۹٪ است.

در سال ۱۳۸۸ مصوبه‌ای در کلان‌شهر تهران با عنوان شهر دوستدار کودک به تصویب رسید و در سال ۱۳۹۹ با اعلام یونیسیف به‌عنوان شهر دوستدار کودک معرفی شد. (شکل ۲)

شکل ۲. موقعیت استان و کلان‌شهرهای تهران و اصفهان

یافته‌ها

نتایج حاصل از یافته‌ها نشان می‌دهد که بیشترین پاسخ‌دهندگان در گروه سنی ۱۸-۱۵ سال، کمترین آن در گروه سنی ۵-۹ سال هستند. که جامعه آماری شهرهای مورد مطالعه حدود ۶۴،۷٪ پسر و ۳۵،۳٪ دختر هستند. در ادامه به بررسی هر

یک از شاخص‌های مورد بررسی در شهرهای مورد مطالعه پرداخته شده است.

الف: مقایسه تطبیقی از نظر معیار بازی و اوقات فراغت

در متغیرهایی چون "برخورداری کودکان از مکانی امن برای بازی بیرون از خانه"، "مکان‌های مناسب جهت استفاده برای کودکان ناتوان"، "مشارکت کودکان در برنامه‌ها یا گروه‌ها و فعالیت‌های بیرون مدرسه"، "دسترسی مناسب کودکان به تفرجگاه و پارک و..."، "داشتن وسایل بازی مناسب در مکان‌های عمومی برای کودکان"، به دلیل اینکه مقدار p آن‌ها از ۰,۰۵ بالاتر است بین دو شهر تفاوت معنادار وجود ندارد. و بالعکس در زیر معیارهایی چون "وجود مکان بازی برای کودکان در بیرون از خانه"، "داشتن زمان برای بازی و استراحت"، متغیر "مشارکت کودکان در جشنواره و جشن‌ها"، "وجود مکان‌هایی برای کودکان جهت ارتباط با طبیعت"، با توجه به مقدار کمتر از p ۰,۰۵ بین دو شهر در این معیارها تفاوت معنادار وجود دارد.

پس به طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که شهر تهران در متغیرهایی چون مکان امن برای بازی و وسایل مناسب بازی بیرون از خانه و ارتباط با طبیعت و دسترسی راحت‌تر به آن‌ها، زمان کافی و مشارکت کودکان در جشنواره‌ها عملکردی بهتر از اصفهان داشته ولی اصفهان در دسترسی کودکان ناتوان به امکانات و فعالیت بهتر کودک در مدارس وضعیت مطلوب‌تری نسبت به تهران دارد.

میانگین پاسخ‌ها به معیار کلان "بازی و اوقات فراغت" در شهر تهران ۲,۵۵ و شهر اصفهان ۲,۲۳ و پایین‌تر از سطح متوسط ۳ است. گرچه شهر تهران از نظر بازی و اوقات فراغت شرایط مناسب‌تری از اصفهان دارد ولی باین حال همچنان در سطح مطلوب قرار ندارد.

جدول ۰۱. آزمون یو-من-ویتنی بازی و اوقات فراغت

آماره‌های آزمون یو-من-ویتنی	میانگین رتبه‌های یو-من-ویتنی برای معیار بازی و اوقات فراغت به تفکیک شهر		
	شهر	میانگین رتبه	مجموع رتبه‌ها
۰/۰۶۱۶	تهران	۱۹۲/۹۰	۵۸۴۴۸/۰۰
	اصفهان	۱۸۶/۱۴	۱۴۷۰۵/۰۰ (دو طرفه)
۰/۰۰۵	تهران	۱۹۸/۷۵	۶۰۲۲۱/۵۰
	اصفهان	۱۶۳/۶۹	۱۲۹۳۱/۵۰ (دو طرفه)
۰/۰۰۰	تهران	۲۰۲/۳۵	۶۱۳۴/۵۰
	اصفهان	۱۳۹/۳۹	۱۱۸۰۹/۵۰ (دو طرفه)
۰/۰۵۷۲	تهران	۱۸۹/۹۲	۵۷۵۴۶/۰۰
	اصفهان	۱۹۷/۵۶	۱۵۶۰۷/۰۰ (دو طرفه)
۰/۰۰۰	تهران	۲۰۷/۹۶	۶۳۰۱۰/۵۰
	اصفهان	۱۲۸/۳۹	۱۰۱۴۲/۵۰ (دو طرفه)
۰/۰۰۹	تهران	۱۹۸/۶۷	۶۰۱۹۶/۵۰
	اصفهان	۱۶۴/۰۱	۱۲۹۵۶/۵۰ (دو طرفه)
۰/۰۴۳۱	تهران	۱۸۹/۳۶	۵۷۳۷۵/۰۰
	اصفهان	۱۹۹/۷۲	۱۵۷۷۸/۰۰ (دو طرفه)
۰/۰۹۷	تهران	۱۹۵/۸۰	۵۹۳۲۶/۰۰
	اصفهان	۱۷۵/۰۳	۱۳۸۲۷/۰۰ (دو طرفه)
۰/۰۱۹	تهران	۱۹۷/۹۶	۵۹۹۸۱/۰۰
	اصفهان	۱۶۶/۷۳	۱۳۱۷۲/۰۰ (دو طرفه)

ب: مقایسه تطبیقی از منظر مشارکت و شهروندی

در این شاخص بین دو کلان‌شهر تهران و اصفهان در زیرمعیارهایی چون متغیر " کمک کودکان و والدین در پروژه‌هایی برای تغییر جامعه "، " شنیدن کودکان و والدین درباره حقوق کودکان از رادیو یا تلویزیون "، " بیان کردن نظر کودکان و والدین درباره بودجه برنامه‌ها و خدمات برای کودکان " به دلیل کمتر بودن مقدار p از ۰,۰۵، بین آن‌ها تفاوت معنادار وجود دارد. در زیرمعیارهای دیگر این شاخص مانند " نقش کودکان و والدین در برنامه‌ریزی یا تصمیم‌گیری برای جامعه "، متغیر " پرسیدن دولت درباره نظر کودکان و والدین در مورد زندگی یا جامعه خود "، متغیر " دسترسی کودکان به اینترنت و ارتباط آن‌ها به اتفاقات فراتر از جامعه " چون مقدار p آن‌ها از ۰,۰۵ بالاتر است بین این دو کلان‌شهر در این زیرمعیارها تفاوت معنادار وجود ندارد.

با توجه به مطالب فوق می‌توان گفت که کودکان شهر تهران از نظر مشارکت در پروژه و تصمیم‌گیری‌ها، پرسیدن نظرات آن‌ها وضعیت به نسبت بهتری در مقایسه با شهر اصفهان دارد. در مقابل شهر اصفهان از نظر توجه به حقوق کودکان در رسانه‌ها، دسترسی به اینترنت، مشارکت کودکان در تدوین بودجه وضعیت مطلوب‌تری دارد. در نتیجه میانگین پاسخ‌ها به معیار کلان " مشارکت و شهروندی " که در شهر تهران ۲,۹۵ پایین‌تر از سطح مطلوب و شهر اصفهان ۳,۲۲ بالاتر از سطح متوسط ۳ است. این بدان معناست که شهر اصفهان از نظر مشارکت و شهروندی مناسب‌تر از تهران است و در سطح مطلوبی قرار دارد.

جدول ۲. آزمون یو من-ویتنی مشارکت و شهروندی

آماره‌های آزمون یو من-ویتنی	میانگین رتبه‌های یو من-ویتنی برای معیار مشارکت و شهروندی به تفکیک شهر		شهر
	مجموعه رتبه	میانگین رتبه	
آماره مجانبی (دوطرفه)	۶۲۰۸۲/۵	۲۰۴/۸۹۳۷۴	تهران
	۱۱۰۷۰/۵	۱۴۰/۱۳۲۹۱	اصفهان
آماره مجانبی (دوطرفه)	۵۸۱۷۴/۵	۱۹۱/۹۹۵۰۵	تهران
	۱۴۹۷۸/۵	۱۸۹/۶۰۱۲۷	اصفهان
آماره مجانبی (دوطرفه)	۶۰۵۳۷/۵	۱۹۹/۷۹۳۷۳	تهران
	۱۲۶۱۵/۵	۱۵۹/۶۸۹۸۷	اصفهان
آماره مجانبی (دوطرفه)	۵۲۹۹۶/۵	۱۷۴/۹۰۵۹۴	تهران
	۲۰۱۵۶/۵	۲۵۵/۱۴۵۵۷	اصفهان
آماره مجانبی (دوطرفه)	۵۷۹۸۵	۱۹۱/۳۶۹۶۴	تهران
	۱۵۱۶۸	۱۹۲	اصفهان
آماره مجانبی (دوطرفه)	۵۴۴۲۸	۱۷۹/۶۳۰۳۶	تهران
	۱۸۷۲۵	۲۳۷/۰۲۵۳۲	اصفهان

ج: مقایسه تطبیقی از منظر ایمنی و حفاظت

با مقایسه تطبیقی شاخص ایمنی و حفاظت نتیجه‌گیری شد که با توجه به مقدار p که از ۰,۰۵ کمتر است در زیرمعیارهایی چون " ایمنی لازم وسایل بازی در مکان‌های عمومی "، " احساس امنیت کودکان در استفاده از اتوبوس و سایر وسایل نقلیه "، " مراقبت‌های جایگزین برای کودکانی که از خانواده جدا شده‌اند " بین دو کلان‌شهر تهران و اصفهان تفاوت معنادار وجود دارد. همچنین با توجه به مقدار p بالاتر از ۰,۰۵ تفاوت معنادار بین دو کلان‌شهر در

متغیرهای متغیر " بی‌خطر بودن پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری کودکان در اجتماع خود "، " گزارش و کمک کودکان و والدین در هنگام خطر "، " اطلاع کودکان در هنگامی که خطری در جامعه باشد "، " احترام به همه کودکان صرف‌نظر از رنگ، مذهب، ملیت، معلولیت و... "، " وجود بزرگ‌سالانی بیرون از خانواده که کودکان بدون خشونت با آن‌ها صحبت کنند " وجود ندارد.

تهران در متغیرهای این شاخص در ایمنی وسایل، احساس امنیت و بی‌خطر بودن و گزارش و اطلاع از آن‌ها و وجود بزرگ‌سالان بیرون از خانه بهتر از اصفهان و بلعکس شهر اصفهان در متغیرهای احترام به تمامی کودکان و مراقبت‌های جداشده از خانواده نسبت به تهران از عملکرد مطلوب‌تری برخوردار است.

که به‌طور کلی میانگین پاسخ‌ها به معیار کلان " ایمنی و حفاظت " در شهر تهران ۳,۰۹ بالاتر از سطح متوسط ۳ و برای شهر اصفهان ۲,۸۵ پایین‌تر از سطح مطلوب است. و شهر تهران از نظر ایمنی و حفاظت مناسب‌تر از اصفهان است.

جدول ۳. آزمون یو من-ویتنی ایمنی و حفاظت

آماره‌های آزمون	میانگین رتبه‌های یو من-ویتنی برای معیار ایمنی و حفاظت		
	شهر	میانگین رتبه	مجموعه رتبه
ایمنی وسایل بازی در مکان‌های عمومی	تهران	۲۰۰/۲۳	۶۰۶۶۹/۵۰
	اصفهان	۱۵۸/۰۲	۱۲۴۸۳/۵۰
امنیت کودکان در استفاده از اتوبوس و سایر وسایل نقلیه	تهران	۲۰۰/۵۸	۶۰۷۷۶/۰۰
	اصفهان	۱۵۶/۵۷	۱۲۳۷۷/۰۰
بی‌خطر بودن پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری کودکان در اجتماع خود	تهران	۲۰۵/۰۱	۶۲۱۱۷/۰۰
	اصفهان	۱۳۹/۷۰	۱۱۰۳۶/۰۰
گزارش و کمک کودکان و والدین در هنگام خطر	تهران	۱۹۶/۶۱	۵۹۵۷۳/۰۰
	اصفهان	۱۷۱/۹۱	۱۳۵۸۱/۰۰
اطلاع کودکان در هنگام وجود خطر در جامعه	تهران	۱۹۲/۹۲	۵۸۴۵۶/۰۰
	اصفهان	۱۸۶/۰۴	۱۴۶۹۷/۰۰
احترام به همه کودکان صرف‌نظر از رنگ، مذهب، ملیت، معلولیت	تهران	۱۸۹/۵۸	۵۷۴۴۲/۵۰
	اصفهان	۱۹۸/۸۷	۱۵۷۱۰/۵۰
وجود بزرگ‌سالانی بیرون از خانواده که کودکان بدون خشونت با آن‌ها صحبت کنند	تهران	۱۹۵/۶۳	۵۹۲۷۴/۵۰
	اصفهان	۱۷۵/۶۸	۱۳۸۷۸/۵۰
مراقبت‌های جایگزین برای کودکانی که از خانواده جداشده‌اند	تهران	۱۸۶/۰۵	۵۶۳۷۲/۰۰
	اصفهان	۲۱۲/۴۲	۱۶۷۸۱/۰۰

د: مقایسه تطبیقی از منظر بهداشت و خدمات اجتماعی

در این شاخص بین متغیرهای " مکان مناسب جهت دریافت مشاوره والدین در مورد سلامت و رشد کودکان "، " ثبت کودکان در سامانه ثبت‌احوال در بدو تولد "، " مکان و فردی مناسب جهت مراقبت از کودکان در نبود والدین "، " دریافت تمام واکسن‌های موردنیاز کودکان "، " وجود مکانی که در صورت نداشتن والدین بتوانند برای کودک غذا تهیه کنند "، با توجه به اینکه مقدار p این متغیرها از ۰,۰۵ بالاتر است ارتباط معنادار بین دو کلان‌شهر در این متغیرها وجود ندارد. و در متغیرهای دیگر این شاخص مانند " مکان مناسب برای معاینات بهداشتی کودکان در هنگام بیماری "، " شهر و محله زندگی عاری از زباله و آب کثیف " می‌توان تفاوت معنادار را با توجه به کمتر بودن مقدار p آن‌ها از مقدار

۰,۰۵ نتیجه گرفت. در نتیجه‌گیری کلی در معیارهای مکان مناسب جهت مشاوره و معاینات و دریافت واکسن، شهر عاری از آلودگی‌ها شهر تهران مطلوب‌تر و در معیارهای ثبت کودک در ثبت‌احوال، مکان نگهداری کودک و تهیه غذای آن اصفهان وضعیت مطلوب‌تری را نسبت به تهران دارد. چون میانگین پاسخ‌ها به معیار کلان " بهداشت و خدمات اجتماعی " در شهر تهران ۲,۴۲ و در شهر اصفهان ۲,۲۷ و هر دو پایین‌تر از سطح متوسط ۳ است. هیچ‌کدام در وضعیت مطلوبی قرار ندارد هرچند که میانگین تهران نشان‌دهنده وضعیت بهتر نسبت به اصفهان است.

جدول ۴. آزمون یو-من-ویتنی بهداشت و خدمات اجتماعی

آماره‌های آزمون یو-من-ویتنی	میانگین رتبه‌های یو-من-ویتنی برای معیار بهداشت و خدمات اجتماعی		شهر	مکان مناسب جهت دریافت مشاوره والدین در مورد سلامت و رشد کودکان
	میانگین رتبه	مجموعه رتبه‌ها		
۰/۰۸۳	۱۹۶/۳۱	۵۹۴۸۱/۰۰	تهران	مکان مناسب جهت دریافت مشاوره والدین
	۱۷۳/۰۶	۱۳۶۷۲/۰۰	اصفهان	در مورد سلامت و رشد کودکان
۰/۰۱۵	۱۹۷/۶۴	۵۹۸۸۶/۰۰	تهران	مکان مناسب برای معاینات بهداشتی کودکان در هنگام بیماری
	۱۶۷/۹۴	۱۳۲۶۷/۰۰	اصفهان	
۰/۴۲۷	۱۸۹/۴۷	۵۷۴۰۹/۰۰	تهران	ثبت کودکان در سامانه ثبت‌احوال در بدو تولد
	۱۹۹/۲۹	۱۵۷۴۴/۰۰	اصفهان	
۰/۱۴۳	۱۸۷/۴۰	۵۶۷۸۲/۰۰	تهران	مکان و فردی مناسب جهت مراقبت از کودکان در نبود والدین
	۲۰۷/۲۳	۱۶۳۷۱/۰۰	اصفهان	
۰/۶۱۱	۱۹۲/۸۵	۵۸۴۳۲/۵۰	تهران	دریافت تمام واکسن‌های مورد نیاز کودکان
	۱۸۶/۳۴	۱۴۷۲۰/۵۰	اصفهان	
۰/۸۲۳	۱۹۰/۸۷	۵۷۸۳۴/۰۰	تهران	وجود مکانی که در صورت نداشتن والدین بتوانند برای کودک غذا تهیه کند
	۱۹۳/۹۱	۱۵۳۱۹/۰۰	اصفهان	
۰/۰۰۱	۲۰۰/۴۳	۶۰۷۲۹/۰۰	تهران	شهر و محله زندگی عاری از زباله و آب کثیف
	۱۵۷/۲۷	۱۲۴۲۴/۰۰	اصفهان	

ه: مقایسه تطبیقی از منظر منابع آموزشی
در شاخص منابع آموزشی در متغیرهای " داشتن کتاب، لوازم‌التحریر مناسب برای مدرسه "، " دریافت توجه کافی از معلم زمانی که کودک نیاز دارد "، " وجود بزرگسالانی در مدرسه و صحبت کودکان با آن‌ها جهت حل مسائل و مشکلات خود " با توجه به در نظر گرفتن مقدار کمتر p آن‌ها از ۰,۰۵ تفاوت معنادار بین دو شهر وجود دارد. و در مابقی متغیرهای این شاخص بین دو کلان‌شهر تهران و اصفهان به دلیل بیشتر بودن مقدار p از ۰,۰۵ تفاوت معنادار وجود ندارد.

در نتیجه می‌توان گفت که شهر تهران در متغیرهایی چون دسترسی و ثبت‌نام تمامی کودکان در مدرسه، داشتن لوازم‌التحریر، یادگیری در مورد سالم بودن و داشتن زمان آزاد با دوستان و آب کافی در مدرسه مطلوب‌تر از اصفهان و در عوض شهر اصفهان در متغیرهایی چون برنامه زمانی مناسب، توجه کافی معلم، یادگیری در مورد محیط‌زیست و حقوق خود، گوش دادن ایده‌هایشان داشتن سرویس بهداشتی بهتر در مدارس عملکرد بهتری نسبت به تهران داشته است. پس به‌طور کلی می‌توان گفت که میانگین پاسخ‌ها به معیار کلان " منابع آموزشی " در شهر تهران ۲,۷۰ و در شهر اصفهان ۲,۶۸ و هر دوی آن‌ها پایین‌تر از سطح متوسط ۳ است. هرچند که هر دو شهر در این شاخص در وضعیت مطلوبی قرار

ندارند ولی باز باین حال وضعیت تهران اندکی از شهر اصفهان بهتر بوده است.

جدول ۵. آزمون یو من-ویتنی منابع آموزشی

آماره‌های آزمون	میانگین رتبه‌های یو من-ویتنی برای معیار منابع آموزشی		شهر	توضیحات
	مجموعه رتبه	میانگین رتبه		
۰/۱۰۷	آماره مجانبی	۵۹۳۷۸	تهران	ثبت‌نام و تحصیل تمامی کودکان در مدرسه
	(دوطرفه)	۱۳۷۷۵	اصفهان	
۰/۴۶۵	آماره مجانبی	۵۷۴۱۰	تهران	دسترسی والدین به مدارس مقرون به صرفه نزدیک خانه
	(دوطرفه)	۱۵۷۴۳	اصفهان	
۰/۴۹۴	آماره مجانبی	۵۷۴۵۷	تهران	مناسب بودن برنامه زمانی مدرسه برای والدین
	(دوطرفه)	۱۵۶۹۶	اصفهان	
۰/۰۰۰	آماره مجانبی	۶۱۵۶۸	تهران	داشتن کتاب، لوازم التحریر مناسب برای مدرسه
	(دوطرفه)	۱۱۵۸۵	اصفهان	
۰/۰۳۲	آماره مجانبی	۵۶۳۶/۵	تهران	دریافت توجه کافی از معلم زمانی که کودک نیاز دارد
	(دوطرفه)	۱۶۹۱۶/۵	اصفهان	
۰/۴۳۳	آماره مجانبی	۵۸۶۳/۵	تهران	یادگیری کودکان در مورد سالم بودن
	(دوطرفه)	۱۴۴۸۹/۵	اصفهان	
۰/۱۹۷	آماره مجانبی	۵۶۹۵۱/۵	تهران	یادگیری کودکان در مدرسه برای حفاظت از محیط زیست
	(دوطرفه)	۱۶۲۰۱/۵	اصفهان	
۰/۱۳۸	آماره مجانبی	۵۶۷۷۴/۵	تهران	آموزش کودکان در مدرسه درباره حقوق خود و کنوانسیون حقوق کودک
	(دوطرفه)	۱۶۳۷۸/۵	اصفهان	
۰/۱۶۲	آماره مجانبی	۵۶۸۵۳	تهران	گوش دادن ایده‌های کودکان در مدرسه توسط معلمین
	(دوطرفه)	۱۶۳۰۰	اصفهان	
۰/۲۶۲	آماره مجانبی	۵۸۹۰۶	تهران	داشتن وقت آزاد در مدرسه برای استراحت و گذران وقت با دوستان برای بچه‌ها
	(دوطرفه)	۱۴۲۴۷	اصفهان	
۰/۲۳۲	آماره مجانبی	۵۸۹۵۶/۵	تهران	آب کافی در مدرسه برای نوشیدن و شستن
	(دوطرفه)	۱۴۱۹۶/۵	اصفهان	
۰/۴۵۵	آماره مجانبی	۵۷۳۸۹/۵	تهران	داشتن سرویس بهداشتی تمیز و قابل استفاده در مدرسه
	(دوطرفه)	۱۵۷۶۳/۵	اصفهان	
۰/۷۹۶	آماره مجانبی	۵۷۸۰۸/۵	تهران	دسترسی مدرسه برای کودکان کم توان
	(دوطرفه)	۱۵۳۴۴/۵	اصفهان	
۰/۵۱۸	آماره مجانبی	۵۸۵۷۴/۵	تهران	ارائه آموزش‌هایی در جامعه و مدرسه برای کار آینده کودکان
	(دوطرفه)	۱۴۵۷۸/۵	اصفهان	
۰/۵۹۲	آماره مجانبی	۵۸۴۷۴/۵	تهران	فرصت ارائه نظرات کودکان و والدین در مورد تصمیمات مدرسه
	(دوطرفه)	۱۴۶۷۸/۵	اصفهان	
۰/۴۳۲	آماره مجانبی	۵۷۳۷۴	تهران	استفاده کودکان از کتابخانه مدرسه یا
	(دوطرفه)	۱۵۷۷۹	اصفهان	

		جامعه			
۰/۱۷۱	آماره مجانبی (دوطرفه)	۵۶۸۶۷	۱۸۷/۶۸	تهران	احترام و رفتار یکسان در مدرسه با
		۱۶۲۸۶	۲۰۶/۱۵	اصفهان	کودکان کم توان
۰/۰۰۰	آماره مجانبی (دوطرفه)	۵۵۰۴۸/۵	۱۸۱/۶۸	تهران	وجود بزرگسالانی در مدرسه و صحبت
		۱۸۱۰۴/۵	۲۳۹/۱۷	اصفهان	کودکان با آن‌ها جهت حل مسائل و مشکلات خود

خ: مقایسه تطبیقی از منظر محیط خانه

در مقایسه تطبیقی شاخص محیط خانه در متغیرهای "دسترسی کودکان به آب کافی برای نوشیدن در خانه"، "دسترسی کودکان به سرویس بهداشتی در خانه"، "احساس امنیت کودکان در خانه"، "داشتن فضای کافی خانه‌ها برای کودکان" با توجه به بیشتر بودن مقدار p از ۰,۰۵ تفاوت معناداری بین دو کلان‌شهر تهران و اصفهان وجود ندارد. و بالعکس در زیرمعیارهای "وجود داشتن آب کافی برای شستشو در خانه"، "هوای مناسب خانه برای کودکان و عاری از آلودگی و دود" به دلیل کمتر بودن مقدار p آن‌ها از ۰,۰۵ بین دو کلان‌شهر تفاوت معنادار وجود دارد.

نتایج حاصل از این متغیر را می‌توان به صورت کلی این‌گونه بیان کرد که شهر تهران در این شاخص در متغیرهایی چون دسترسی کودک به آب کافی برای نوشیدن و شستشو، سرویس بهداشتی، هوای مناسب عاری از آلودگی و احساس امنیت عملکرد بهتری نسبت به اصفهان داشته و شهر اصفهان در متغیر داشتن فضای کافی در خانه بهتر از شهر تهران است. و از آنجایی که میانگین پاسخ‌ها به معیار کلان "محیط خانه" در شهر تهران ۲/۲۶ و در شهر اصفهان ۲/۱۰ و پایین‌تر از سطح متوسط ۳ است. در نتیجه نهایی می‌توان بیان نمود که هر دو شهر در این شاخص ضعیف بوده و عملکرد مطلوبی را ارائه نداده‌اند لیکن هرچند که شهر تهران در وضعیت مطلوبی نیست ولی عملکرد آن نسبت به شهر اصفهان بهتر بوده است.

جدول ۶. آزمون یو من-ویتنی محیط خانه

آماره‌های آزمون یو من-ویتنی	میانگین رتبه‌های یو من-ویتنی برای معیار محیط خانه		شهر		
	مجموعه رتبه‌ها	میانگین رتبه			
۰/۴۶۸	آماره مجانبی (دوطرفه)	۵۸۶۰۴/۵۰	۱۹۳/۴۱	تهران	دسترسی کودکان به آب کافی برای نوشیدن در خانه
		۱۴۵۴۸/۵۰	۱۸۴/۱۶	اصفهان	
۰/۵۲۲	آماره مجانبی (دوطرفه)	۵۸۵۲۶/۰۰	۱۹۳/۱۶	تهران	دسترسی کودکان به سرویس بهداشتی در خانه
		۱۴۶۲۷/۰۰	۱۸۵/۱۵	اصفهان	
۰/۰۰۴	آماره مجانبی (دوطرفه)	۶۰۴۵۱/۵۰	۱۹۹/۵۱	تهران	وجود داشتن آب کافی برای شستشو در خانه
		۱۲۷۰۱/۵۰	۱۶۰/۷۸	اصفهان	
۰/۰۰۳	آماره مجانبی (دوطرفه)	۶۰۴۱۷/۰۰	۱۹۹/۴۰	تهران	هوای مناسب خانه برای کودکان و عاری از آلودگی و دود
		۱۲۷۳۶/۰۰	۱۶۱/۲۲	اصفهان	
۰/۷۰۰	آماره مجانبی (دوطرفه)	۵۸۳۵۲/۵۰	۱۹۲/۵۸	تهران	احساس امنیت کودکان در خانه
		۱۴۸۰۰/۵۰	۱۸۷/۳۵	اصفهان	
۰/۰۶۴	آماره مجانبی (دوطرفه)	۵۶۴۴۵/۵۰	۱۸۶/۲۹	تهران	داشتن فضای کافی خانه‌ها برای کودکان
		۱۶۷۰۷/۵۰	۲۱۱/۴۹	اصفهان	

نتایج این تحقیق نشان داد که شاخص‌های شهر دوستدار کودک در کلان‌شهرهای تهران و اصفهان مطلوب نمی‌باشد که این نتیجه با نتیجه تحقیق قنبری و همکاران (۲۰۱۵) براون و همکاران (۲۰۱۹)، احمدوند و همکاران (۱۴۰۱) هم‌راستا می‌باشد. این موضوع در تمامی شهرهای کشور و در سطح جهانی فراگیر بوده است و تقریباً اکثر شهرها نتوانسته‌اند غالب مناسب شاخص‌های شهر دوستدار کودک را رعایت کنند و به آن دست یابند. در بحث کمیته‌ای حقوق کودک با پژوهش ریگگیو (۲۰۰۲)، رجبی و همکاران (۱۳۹۲)، کربلایی و غیاثوند (۱۳۹۷) مشابهت داشته و بیانگر آن است اصول حاکم بر شهر دوستدار کودک و شاخص‌های مناسب آن مختص به یک شهر کشور نبوده است و کودکان در تمامی جوامع شهری علاقه دارند که شهر موردعلاقه‌شان تحقق یابد و شاخص‌های استاندارد در تمامی جوامع یکسان است. در مورد سطح رضایتمندی از شاخص‌هایی از جمله آموزشی، تفریحی، بهداشتی، ورزشی و امنیتی به‌عنوان شاخص‌های موردبررسی شهر دوستدار کودک با نتایج مطالعات ابهری و همکاران (۱۴۰۰)، همسو می‌باشد و این کمبودها در شهرها به‌وضوح قابل مشاهده است.

نتیجه‌گیری

کودکان نسل آینده هر جامعه‌ای را تشکیل داده‌اند و توجه به آن‌ها یعنی توجه به رشد و شکوفایی نسل آینده است. برای فراهم آوردن فضای شهری مناسب برای کودکان باید تمامی جوانب مناسب آن از جمله ایجاد امنیت فراهم و فضاهای مناسب برای آموزش توأم با امنیت ایجاد شود. سرمایه‌گذاری روی کودکان در آینده بازده اقتصادی بالایی دارد و موجب کاهش فقر نیز شده است، و نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی را نیز کاهش می‌دهد. با توجه به شاخص‌های مناسب شهر دوستدار کودک در یونیسف تمامی شاخص‌های مربوط به کودکان که شامل ۶ شاخص از جمله بازی و اوقات فراغت، مشارکت و شهروندی، ایمنی و حفاظت، بهداشت و خدمات اجتماعی، منابع آموزشی، محیط خانه بررسی شدند که نتایج پژوهش با توجه به میانگین پاسخ‌ها در دو کلان‌شهر تهران و اصفهان نشان داد که این دو کلان‌شهر به‌طور روزافزونی به ابتکار شهر دوستدار کودک نزدیک شده ولیکن تحت تأثیر شرایط و بستر هر یک از کلان‌شهرها متفاوت از یکدیگر عمل کرده‌اند. بهترین سطحی که در بین شاخص‌ها میانگین امتیاز بالاتری در دو شهر داشته است شاخص مشارکت و شهروندی است ولیکن در شهر اصفهان بهتر از تهران است و در سطح مطلوبی قرار دارد و بعداز آن شاخص ایمنی و امنیت است که در شهرهای مورد مطالعه در شهر تهران از سطح مطلوبی برخوردار است.

همان‌طور که در جدول زیر قابل مشاهده است میانگین شهر تهران از لحاظ شهر دوستدار کودک ۲٫۶۶ و شهر اصفهان ۲٫۵۵ است که تهران مجموع امتیاز بالاتری نسبت به شهر اصفهان دارد و مطلوب‌تر از اصفهان است لیکن هنوز به‌عنوان شهری که کامل تمامی شرایط شهر دوستدار کودک را در تمامی شاخص‌ها داراست رعایت نکرده است. در سایر شاخص‌های بررسی شده هر دو شهر در سطح مطلوبی قرار ندارند ولیکن طبق بررسی‌های انجام شده باینکه شهر تهران در وضعیت مطلوب قرار ندارد اما از لحاظ شاخص‌ها و متغیرهای آن نسبت به شهر اصفهان از لحاظ شهر دوستدار کودک بودن بازخورد بهتری داشته است.

راهکارهایی جهت بهتر شدن شرایط کودکان و نزدیک‌تر شدن به شهر دوستدار کودک ارائه شده است:

۱. بالا بردن سرانه فضای سبز در محلات مختلف
۲. برگزاری جشنواره‌های فرهنگی مختلف و مشارکت کودکان به‌صورت مسابقه یا مشارکت آن‌ها در برگزاری این جشنواره‌ها و دادن جوایز به آن‌ها جهت تشویق

۳. وسایل بازی کودکان در جای دنج و خلوت که توسط گیاهان محصور شده نباشد
۴. ایجاد درمانگاه‌های مخصوص کودکان در هر منطقه
۵. برگزاری مسابقه‌های مختلف در جهت تشویق کودکان به یادگیری اعم از نقاشی، ورزشی و روخوانی
۶. در اختیار داشتن وسایل و امکانات مناسب در خانه جهت آموزش‌های درسی

حامی مالی

این اثر حامی مالی نداشته است.

سه‌م نویسندگان در پژوهش

نویسندگان در تمام مراحل و بخش‌های انجام پژوهش سه‌م برابر داشتند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسنده از همه کسانی که در انجام این پژوهش به ما یاری رساندند، به ویژه کسانی که کار ارزیابی کیفیت مقالات را انجام دادند، تشکر و قدردانی می‌نماید.

منابع

- آمار و اطلاعات شهرداری تهران ۱۳۸۹، ۱۳۹۸
- ابهری، نیکو؛ شمس‌الدینی، علی و عزت‌پناه، بختیار. (۱۴۰۰). بررسی وضعیت شهر دوستدار کودک و ارتباط آن با شاخص‌های کیفیت، ایمنی و امنیت کاربری‌های موردنیاز کودکان در شهر جهرم. *جغرافیای اجتماعی شهری*، ۱(۱)، ۱۷۲-۱۵۳.
<https://doi.org/10.22103/JUSG.2021.2037>
- احمدوند، معصومه؛ سلطانی، زهرا و گودرزی، مجید. (۱۴۰۱). تحلیل شاخص‌های شهر دوستدار کودک در کلان‌شهر اهواز. *مجله پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری*، ۱۰(۳)، ۸۴-۶۳.
<http://doi.org/10.22059/JURBANGEO.2022.339123.1662>
- پیروسیانی، سوگل. (۱۳۹۹). *مقایسه تطبیقی بافت‌های ارگانیک و برنامه‌ریزی شده با معیارهای شهر دوستدار کودک (نمونه موردی: محله سر تیوله و شهرک بهاران شهر سنندج)*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد شهرسازی، به راهنمایی علی خاکساری، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه علامه طباطبایی.
- رجبی، ژیلا و حاجی قاسمی، فرزانه. (۱۳۹۲). شهر دوستدار کودک؛ منظر شهری دوستدار کودک رویکرد منظرین در محیط شهر. *نشریه منظر*، ۵(۲۵)، ۲۳-۲۰.
- زنگنه، مهدی؛ حسینی، سیدهادی و مرادپور، ملیحه. (۱۴۰۲). ارزیابی معیارهای شهر دوستدار کودک در شهرهای جدید، مورد مطالعه: شهر جدید گلپه‌هار. *مجله جغرافیا و توسعه فضای شهری*، ۱۰(۲)، ۱۴۸-۱۳۴.
<https://doi.org/10.22067/jgusd.2023.69743.1029>
- غفاری، علی؛ قلعه‌نویی، محمود و عمادی، خشایار. (۱۳۹۳). شهر دوستدار کودک؛ ارزیابی و مقایسه چگونگی پاسخگویی به اصول شهر دوستدار کودک در بافت‌های جدید و سنتی ایران (مطالعه موردی: شهرک سپاهان شهر و محله جوباره اصفهان). *هویت شهر*، ۱(۱۸)، ۲۷-۳۸.
<https://dorl.net/dor/20.1001.1.17359562.1393.8.18.3.8>

- کربلایی حسینی غیاثوند، ابوالفضل. (۱۳۹۷). بررسی ویژگی‌های منظر شهری از دیدگاه کودکان با توجه به رویکرد شهر دوستدار کودک. *فصلنامه تازه‌های علوم شناختی*، ۲ (۲۰)، ۵۳-۶۸.
- میرصفا، معصومه؛ طالبی، زینب و کیان‌ارثی، منصوره. (۱۴۰۱). چارچوب کیفی برنامه‌ریزی و طراحی عرصه‌های میانی مجتمع‌های مسکونی برای ارتقاء استقلال حرکتی کودکان نمونه مورد مطالعه: شهر تهران. *نشریه مطالعات شهری*، ۱۱ (۴۴)، ۶۳-۷۸.
<https://doi.org/10.34785/J011.2022.001>
- شهمیری، نرجس؛ زعیمدار، مژگان؛ موگویی، رکسانا و ملماسی، سعید. (۱۴۰۱). ارائه الگوی مدیریت و برنامه‌ریزی محیط‌زیست شهری امن با رویکرد شهر دوستدار کودک (مطالعه موردی: کلان‌شهر تهران). *مجله جغرافیا و توسعه فضایی شهری*، ۱۰ (۲)، ۱۱۴-۱۳۱.
<https://doi.org/10.22067/jgusd.2022.76980.1202>
- خوارزمی، امیدعلی؛ جوهری، لیلا و خوارزمی، امیرعلی. (۱۳۹۹). ارزیابی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در کلان‌شهر مشهد. *دو فصلنامه جغرافیای اجتماعی شهری*، ۱ (۷)، ۱۹۱-۲۱۰. DOI: 10.22103/JUSG.2020.2011
- مویدفرد، سعیده و صفایی، فروغ. (۱۳۹۸). برنامه‌ریزی شهر دوستدار کودک در راستای ارتقاء مشارکت نوجوانان (مطالعه موردی: شهر آباد). *کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی*، ۷ (۲)، ۲۴۷-۲۷۷. <https://dori.net/dor/20.1001.1.2345332.1398.7.2.11.1>
- میرزائی، رضا و صیاداربابی، خدیجه. (۱۳۹۹). طراحی مرکز دوستدار کودک با در نظر گرفتن پرورش خلاقیت کودکان؛ نمونه موردی: شهر مشهد. *نشریه تخصصی شبک*، ۲ (۲)، ۱۳۹-۱۲۷.
- کتاب استان‌شناسی شهر اصفهان چاپ ۱۳۹۹-۱۴۰۰
- کتاب استان‌شناسی شهر تهران چاپ ۱۳۹۹-۱۴۰۰

References

- Abhari, N., Shams-Aldini, A., & Ezzat-Panah, B. (2021). Investigating the status of the child-friendly city and its relationship with the indicators of quality, safety and security of the uses needed by children in Jahrom city. *Urban Social Geography*, 8(1), 153-172. <https://doi.org/10.22103/JUSG.2021.2037> [In Persian]
- Ahmadvand, M., Soltani, Z., & Gudarzi, M. (2022). Analysis of child-friendly city indicators in Ahvaz metropolis. *Journal of Urban Planning Geography Research*, 10(3), 63-84. [In Persian]
- Alias, A., Nasri, N., Awang, M., & Mohd, M. (2023). A Tracer Study on Child Participation in Child Councillor Programmes Aimed towards Development of the Child Friendly Cities Initiative. *MDPI Journal*, 10(4), 732. <https://doi.org/10.3390/children10040732>
- Book of Isfahan province, published 1399-1400 [In Persian]
- Book of Tehran Province, published 1399-1400 [In Persian]
- Brown, C., De Lannoy, A., McCracken, D., Gill, T., Grant, M., Wright, H., & Williams, S. (2019). Special issue: child-friendly cities. *Cities & Health*, 3 (1), 1-7. <https://doi.org/10.1080/23748834.2019.1682836>
- Ghaffari, A., Qala Nuyi, M., & Emadi, K. (2013). child friendly city; Evaluation and comparison of how to respond to the principles of a child-friendly city in modern and traditional contexts of Iran (case study: Sepahan Shahr and Jobareh neighborhood of Isfahan). *Hoyt Shahr*, 8(18), 27-38. <https://dori.net/dor/20.1001.1.17359562.1393.8.18.3.8> [In Persian]
- Ghanbari-Azarneir, H. & Yazdanfar, M. (2015). Identification of Child-Friendly Environments in poor Neighborhoods. *Asian Conference on Environment*, 201(2), 19-29. <http://dx.doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.08.114>
- Gökmen, H. & Taşçi, B.G. (2016). Children's views about child friendly city (Case Study: Izmir). *Megaron*, 11 (4), 469-482. <http://dx.doi.org/10.5505/megaron.2016.20981>
<https://data.unicef.org/resources/urban-paradox-report/>
- Karbalai Hosseini Ghiathund, A. (2017). Examining the features of the urban landscape from the children's point of view according to the approach of the child-friendly city. *New Journal of Cognitive Sciences*, 2(20), 68-53. [In Persian]

- Kharazmi, O. A., Johari, L., & Kharazmi, A. A. (2019). Evaluation of child-friendly city indicators in Mashhad metropolis. *Urban social geography two-quarter*, 1(7), 210-191. DOI: 10.22103/JUSG.2020.2011 [In Persian]
- Mirsafa, M., Talebi, Z., & Kian-Arthi, M. (2021). Qualitative framework of planning and design of middle areas of residential complexes to promote mobility independence of children, the sample studied: Tehran city. *Journal of Urban Studies*, 11(44), 63-78. <https://doi.org/10.34785/J011.2022.001> [In Persian]
- Mirzaei, R., & Sayadarababi, K. (2019). Designing a child-friendly center considering the development of children's creativity; Case example: Mashhad city. *Shabak specialized scientific journal*, 6(2), 127-139. [In Persian]
- Moeeis, R. (1968). *Urban Sociology*. New York. <https://doi.org/10.2307/351032>
- Movidfar, S., & Safaei, F. (2018). Planning a child-friendly city in order to promote youth participation (case study: Shahrabad). *Geographical Explorations of Desert Regions*, 7(2), 247-277. <https://doi.org/10.1001.1.2345332.1398.7.2.11.1> [In Persian]
- Nour, O., & Hassan, M. (2013). Building child friendly cities in the MENA region. *journal of lifelong learning*, 59(4), 489-504.
- Pirvisiani, S. (2019). *A comparative comparison of organic and planned textures with the criteria of a child-friendly city (case example: Sar Tepoule neighborhood and Baharan town of Sanandaj)*. master's thesis in urban planning, under the guidance of Ali Khaksari, Faculty of Social Sciences, Allameh Tabatabai University. [In Persian]
- Rajabi, Z., & Haji Ghasemi, F. (2012). child friendly city; A child-friendly urban landscape, the approach of landscapers in the city environment. *Manzar Journal*, 5(25), 20-23. [In Persian]
- Riggio, E. (2002). Child Friendly Cities: Good Governance in the Best Interests of the Child. *Environment & Urbanization*, 2(14), 45-58. <https://doi.org/10.1177/095624780201400204>
- Shahmiri, N., Zaim-dar, E., Mogoi, R., & Melmasi, S. (2021). Presenting a safe urban environmental management and planning model with a child-friendly city approach (case study: Tehran metropolis). *Journal of Geography and Urban Space Development*, 10(2), 114-131. <https://doi.org/10.22067/jgusd.2022.76980.1202> [In Persian]
- Statistics and information of Tehran municipality. (2019) [In Persian]
- Ulfa Badria, N., & Setyoko Israwan, P. (2023). Collaborative Governance in Creating a Child-Friendly City in Banda Aceh City. *Jurnal Public Policy*, 9(1), 37-41. <https://doi.org/10.35308/jpp.v9i1.6688>
- UNICEF, Child Watch. (2014). The Child Friendly Community Assessment Tools, A Facilitator's Guide to the Local Assessment of Children's Rights. https://www.childwatch.uio.no/projects/activities/child-friendly-cities-and-communities-research-project/cfc_facilitators_guide_final.doc
- UNICEF. (2018). Advantage or paradox? The challenge for Children and young people of growing up urban, New York: UNICEF.
- UNICEF. (2020). A Rapid Review of Economic Policy and Social Protection Responses to Health and Economic Crises and Their Effects on Children. <https://www.unicef-irc.org/publications/1096-rapid-review-economic-policy-social-protection-responses-to-health-and-economic-crises.html>
- Zanganeh, M., Hosseini, S.H. & Moradpour, M. (2023). Evaluation of child-friendly city criteria in new cities, case study: Golbahar New City. *Journal of Geography and Urban Space Development*, 10(2), 148-134. <https://doi.org/10.22067/jgusd.2023.69743.1029> [In Persian]